

Indonesisch bekendste schrijfster en activiste Ayu Utami

“IK HOU VAN INDONESIË MET PIJN IN MIJN HART”

Door het aan de kaak stellen van de politiek in haar land, het menselijk gedrag en zelfs haar eigen religie, geldt Ayu Utami als Indonesisch bekendste taboe doorbrekende schrijfster. Haar meest recente boek ‘Het getal Fu’ is nu in het Nederlands vertaald en geeft een haarscherp beeld van de complexe situatie in het huidige Indonesië. Het boek is opdragen aan haar vaderland: “...dat ik met pijn in mijn hart liefheb.”

Tekst - Yvette Benningshof Beeld - Tong Tong Fair/Panj Susanti

De vraagstelling ‘waarom’ is de belangrijkste drijfveer voor Ayu Utami, die ook journaliste en activiste is. “De donkere kanten van de mensheid hebben mijn interesse: waarom doen mensen wat ze doen?”, vraagt Utami, die voor de presentatie van de Nederlandse vertaling van *Het getal Fu* op de Tong Tong Fair 2012 in Den Haag was.

Door kritisch te zijn en vragen te stellen begaf zij zich als journaliste in de nadagen van het regime van Soeharto op glad ijs. In 1994 verbood Soeharto een aantal magazines, waaronder het onafhankelijke en gezaghebbende magazine *Tempo*. Utami sloot zich uit protest aan bij de ‘Alliantie van onafhankelijke journalisten’.

Ondertussen was ze bezig met het schrijven van haar debuutroman *Saman*. Een paar weken voor de val van Soeharto in 1998 werd het gepubliceerd. Het werd een regelrechte sensatie. Het was het eerste boek in Indonesië waarin openlijk geschreven werd over politiek, religie, seksualiteit en vrijheid van meningsuiting. De bestseller werd vertaald in verschillende talen, waaronder het Nederlands (*Samans missie*). De roman werd bekroond met diverse prijzen, waaronder de Prins Claus Prijs in 2000.

Moeder natuur

Utami’s nieuwe roman *Het getal Fu* (*Bilangan Fu*) kwam in 2008 uit in Indonesië. Het is dit jaar in het Nederlands vertaald en verschenen bij uitgeverij De

EAST! Ayu Utami

Ayu Utami op de Tong Tong Fair 2012

Geus in samenwerking met Oxfam Novib. Het boek maakt onderdeel uit van de romanreeks van Oxfam Novib, waarin ieder jaar vijf romans worden uitgegeven van opkomend talent en gevestigde schrijvers uit Azië, Afrika en Latijns Amerika. De romans geven inzicht in de huidige situatie van het desbetreffende land. En dat is zeker het geval in dit vuistdikke boek van Utami (583 pagina's), dat alle actuele onderwerpen aankaart die spelen in Indonesië. Zoals het verlies van de traditionele Javaanse cultuur, gebrek aan respect voor de natuur, corruptie en pragmatische politici. "Ik moet toegeven dat ik in een sombere bui was toen ik begon te schrijven aan dit boek", zegt Utami. "Ik had een bepaald beeld van Indonesië, dat we een vredelievende en tolerante gemeenschap waren. Maar ik ben erachter gekomen dat niet iedereen even aardig is en dat we onze schitterende natuur eraan laten gaan." Ayu Utami heeft zich voor dit boek ook laten inspireren door haar man, voorheen een fervent bergbeklimmer. Respect en ontzag voor 'moeder natuur' zit er bij Utami (1968) al vroeg in. Ze is geboren in het 'groene' Bogor, ongeveer een uur rijden van haar huidige woonplaats Jakarta vandaan. Bogor staat bekend om z'n uitgestrekte botanische tuin met paleis, dat is gebouwd door het Nederlandse koloniale gezag. De eerste president van Indonesië Soekarno gebruikte het paleis als residentie. Utami: "Ik herinner me dat ik als kind uren naar de boomtoppen tuurde, totdat met de zonsondergang de vleermuizen tevoorschijn kwamen."

Kritische spiritualiteit

Het getal Fu gaat over de sceptische bergbeklimmer Sandi Yuda en zijn vriend de mysterieuze Parang Jati. Het verhaal speelt zich af – soms letterlijk – tegen de kalksteenrotswanden van Oost Java, waar de traditionele Javaanse cultuur in de dorpen in contact komt met het moderne leven. Beide jongemannen willen de schoonheid van de berg 'Watu Gunung' redden, omdat het om z'n kalksteen wordt afgegraven door een groot bedrijf. Ze kiezen allebei hun eigen pad om dit doel te bereiken.

Yuda heeft meer vertrouwen in de hulp van zijn militaire vrienden die beroepsmatig als oefening dezelfde berg beklimmen. Daartegenover staat de culturele benadering van Parang Jati, die volgens Yuda veel 'te soft' is. Parang Jati probeert onvermoeibaar iedereen te laten inzien dat de kracht van moeder natuur ontzagwekkend is en dat in harmonie met elkaar samenleven daar een logisch onderdeel van is. Hij ontpopt zich gaandeweg bijna in een soort Messias die een nieuwe 'beweging' wil opzetten: de Nieuwe Javaanse Religie. Jati benadrukt dat dit geenszins een dogmatische religie is, maar een gemeenschap van vrije 'kritisch spirituele denkers'.

Superman

Nauwkeurig verweven rondom de avonturen van deze twee romanpersonen is de Javaanse mythologie en symboliek. Hiervan zijn een aantal tekeningen in het boek opgenomen. Een treffend voorbeeld zijn de afbeeldingen van de helden uit het Javaanse schaduwpoppenspel en de moderne westerse 'superman'.

> Ik had een bepaald beeld van Indonesië, dat we een vredelievende en tolerante gemeenschap waren <

Net als de bergbeklimmers Yuda en Jati hebben de wajanghelden ranke, maar sterke lijven met een platte borstkas. Hun nobele karakter en verfijnde uiterlijk maken ze tot helden. Terwijl de westerse superman het moet hebben van zijn uitbundig gespierde bovenlichaam en gebalde vuist. 'Zeer aanstootgevend',

volgens Yuda. Hoewel hij toegeeft soms naar de sportschool te gaan om aan zijn borstkas te werken, om indruk te maken op zijn vriendin.

Utami legt met haar vloeiende schrijfstijl allerlei verbanden die leiden tot een ingenieus web van verhaallijnen, waardoor de lezer veel te weten komt over de complexe situatie waarin Indonesië zich verkeert. Ze laat zien dat het een niet zonder het ander kan bestaan. Dat de traditionele Javaanse cultuur, waarin respect voor de natuur en de gemeenschap centraal staat, nog steeds waardevol is in het 'moderne leven' en niet afgedaan hoeft te worden als 'ouderwets'.

Doorvechten

Het boek gaat ook over hoe Indonesië z'n koloniale geschiedenis definitief achter zich laat en probeert te groeien naar een volwassen democratie. Met als grootste opposanten: corruptie, religieuze fundamentalistische groeperingen en de macht van de militairen en politie. Ayu Utami is actief in

democratische bewegingen en gaat vastberaden steeds opnieuw de dialoog aan. "Het is eigenlijk onmogelijk om met de fundamentalisten in gesprek te komen, omdat zij gestuurd en gefinancierd worden door rijke bronnen uit het buitenland. Het is frustrerend, maar we moeten wel doorvechten. In *Het getal Fu* laat ik zien wat er werkelijk gaande is in Indonesië."

Ayu Utami
Het Getal Fu
De Geus E 24,99

Advertentie

PASAR MALAM RIJSWIJK

De gezelligste
orientaalse
markt

3 & 4 november

Tegen inlevering van deze
advertentie ontvangt u

€ 2,- korting!

* Deze korting geldt op de toegangsprijs van 1 volwassene en is niet geldig i.c.m. andere aanbiedingen. Een kopie van de bon is ook geldig.

Met onder andere:

- Riem de Wolff
- The Entertainers
- Relight
- Nuansa Seni

De Broodfabriek Rijswijk voorheen Darling Market

Kijk op www.pasarmalamrijswijk.nl en like ons op

